

Határozatok Tára

NILO JÄÄSKINEN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2014. június 5.¹

C-117/13. sz. ügy

**Technische Universität Darmstadt
kontra
Eugen Ulmer KG**

(A Bundesgerichtshof [Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — 2001/29/EK irányelv — Szerzői jog és szomszédos jogok — Kivételek és korlátozások — Az 5. cikk (3) bekezdésének n) pontja — Műveknek, illetve más védelem alatt álló teljesítményeknek kutatás vagy egyéni tanulás céljából történő felhasználása — A nyilvánosság egyes tagjai számára a nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtárban e célra kijelölt terminálokon hozzáférhetővé tett könyv — Az »adásvételi vagy felhasználási feltételek« alá nem eső mű fogalma — A könyvtár joga a gyűjteményében szereplő valamely mű digitalizálására a műnek az e célra kijelölt terminálokon történő hozzáférhetővé tétele céljából — A mű e célra kijelölt terminálokon történő hozzáférhetővé tétele, amely lehetővé teszi a mű papírra nyomtatását vagy USB-kulcsra mentését”

I – Bevezetés

1. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv² 5. cikke (3) bekezdése n) pontjának értelmezésére vonatkozik.
2. Az alapeljárásbeli jogvita a Technische Universität Darmstadt (a továbbiakban: TU Darmstadt) és egy kiadó, az Eugen Ulmer KG társaság között van folyamatban, amelynek tárgya, hogy a TU Darmstadt a könyvtár helyiségeiben e célra kijelölt terminálokban a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett egy a könyvtár gyűjteményében szereplő tudományos könyvet, amelynek tekintetében a felhasználási jogok jogosultja az Eugen Ulmer KG.
3. A Bundesgerichtshof (szövetségi bíróság, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések egy a nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtárat érintenek, és az „adásvételi vagy felhasználási feltételek alá eső” mű fogalmának értelmezésére, a könyvtárakban található művek digitalizálására, valamint arra a kérdésre vonatkoznak, hogy a használók nem csupán megtekinthetik-e (olvashatják-e) a digitalizált műveket, hanem azokat papírra ki is nyomtathatják és USB-kulcsra elmenthetik-e.

¹ — Eredeti nyelv: francia.

² — HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítések: HL 2008. L 314., 16. o.; HL 2014. L 10., 32. o.

4. Az alapeljárás irányadó eljárás jellegű. A TU Darmstadtot a Deutscher Bibliotheksverband e.V. (német könyvtárszövetség), valamint ez utóbbi európai megfelelője, a The European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (Eblida) támogatja. Az Eugen Ulmer KG-t a Börsenverein des deutschen Buchhandels (német könyvkereskedelmi unió) támogatja. Ez mutatja, hogy a jelen ügy milyen jelentőséggel bír a könyvtárak, a szerzők és a kiadók, különösen a tudományos kiadók számára.³

II – Jogi háttér

A – Az uniós jog

5. A 2001/29 irányelv (31), (34), (36), (40) és (44) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„(31) Megfelelő egyensúlyt kell biztosítani a jogosultak különböző csoportjainak, valamint a jogosultak és a védelemben részesülő művek és teljesítmények felhasználói csoportjainak jogai és érdekei között. A jogok tekintetében a tagállamok által megállapított kivételeket és korlátozásokat az új elektronikus környezet fényében felül kell vizsgálni. Az egyes engedélyköteles cselekményekre vonatkozó kivételek és korlátozások terén fennálló különbségek közvetlen negatív hatást gyakorolnak a belső piac működésére a szerzői jog és szomszédos jogok terén. Ezek a különbségek a művek határokon átnyúló felhasználása, illetve a határokon átnyúló tevékenységek továbbfejlődésének következtében még erőteljesebbé válhatnak. A belső piac megfelelő működésének biztosítása érdekében ezeket a kivételeket és korlátozásokat egységesebben kell meghatározni. A harmonizáció mértékét az határozza meg, hogy az adott kivételek és korlátozások hogyan hatnak a belső piac zavartalan működésére.

[...]

(34) A tagállamok számára lehetőséget kell adni, hogy egyes esetekben kivételekről vagy korlátozásokról rendelkezhessenek, így például oktatási vagy tudományos célra, egyes közintézmények, például könyvtárak és archívumok javára [...].

[...]

(36) A tagállamok azokban az esetekben is rendelkezhetnek a jogosultakat megillető méltányos díjazásról, amikor kivételekről, illetve korlátozásokról szóló olyan opcionális rendelkezéseket alkalmaznak, amelyek ilyen díjazást nem írnak elő.

[...]

(40) A tagállamok egyes nem kereskedelmi céllal működő intézmények (a nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtárak és hasonló feladatot ellátó intézmények, így például az archívumok) javára kivételt, illetve korlátozást állapíthatnak meg. Ezt azonban a többszöröségi jog körébe tartozó különös esetekre kell korlátozni. E kivétel, illetve korlátozás nem vonatkozhat a védelem alatt álló művek és más teljesítmények on-line szolgáltatásával összefüggésben megvalósuló felhasználásra. [...] Ennek következtében olyan egyedi szerződések megkötését, illetve engedélyek megadását kell elősegíteni, amelyek kiegyensúlyozott módon részesítik előnyben ezeket az intézményeket, valamint a kultúra terjesztésére irányuló feladatuk megvalósulását.

3 — Emlékeztetek arra, hogy a könyvtárakban található művek digitalizálása a Google Book Search projekttel összefüggésben is viták tárgyát képezte. Lásd United States District Court, Southern District of New York, The Authors Guild és társai kontra Google Inc. (05 CIV 8136) ügyben 2013. november 14-én hozott ítélet, és „a Szerzői jog a tudásalapú gazdaságban” elnevezésű zöld könyv [COM(2008) 466 végleges, 8. o.]

[...]

(44) Az ebben az irányelvben foglalt kivételek és korlátozások alkalmazása során a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban kell eljárni. A kivételek és korlátozások nem alkalmazhatók oly módon, hogy az károsítsa a jogosult jogos érdekeit vagy sérelmes legyen a mű rendes felhasználására. E kivételek és korlátozások tagállami szabályozásának tükröznie kell különösen azt a fokozott gazdasági hatást, amelyet e kivételek és korlátozások az új elektronikus környezetben előidézhetnek. Ennélfogva egyes kivételek és korlátozások terjedelmét a védelem alatt álló művek és más teljesítmények egyes újszerű felhasználásai tekintetében akár szűkebben is meg lehet határozni.”

6. A 2001/29 irányelv „A többszörözési jog” címet viselő 2. cikkének a) pontja előírja, hogy a „tagállamok biztosítják a [...] többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát” többek között „a szerzők számára műveik tekintetében”.

7. Az irányelv „A művek nyilvánossághoz közvetítésének, valamint a védelem alatt álló egyéb teljesítmények nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételének joga” címet viselő 3. cikkének (1) bekezdése előírja többek között, hogy a „tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik [...] nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására”.

8. A 2001/29 irányelv irányelv „Kivételek és korlátozások” című 5. cikkének (2) bekezdése kimondja:

„A tagállamok a 2. cikkben szabályozott többszörözési jog alól kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg a következő esetekben:

- a) papíron vagy hasonló hordozón történő, valamely fotómechanikai vagy ehhez hasonló hatású eljárással végzett többszörözés tekintetében – a kották kivételével –, feltéve hogy a jogosultak méltányos díjazásban részesülnek;
- b) bármely hordozóra természetes személy által magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló többszörözés tekintetében, feltéve, hogy a jogosultak méltányos díjazásban részesülnek, amelynek meghatározásánál figyelembe kell venni, hogy az érintett művel vagy más védelem alatt álló teljesítménnyel kapcsolatban alkalmaztak-e a 6. cikkben meghatározott műszaki intézkedést;
- c) a nyilvánosan hozzáférhető könyvtárak, oktatási intézmények vagy múzeumok, valamint az archívumok által végzett egyes többszörözési cselekmények tekintetében, amelyek közvetlenül vagy közvetve sem irányulnak kereskedelmi vagy gazdasági célra; [...]

9. Az említett irányelv 5. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok a 2. és a 3. cikkben szabályozott jogok vonatkozásában az alábbi esetekben kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg: [...]

- n) az adásvételi vagy felhasználási feltételek alá nem eső, a (2) bekezdés c) pontjában említett intézmények gyűjteményeiben szereplő műveknek, illetve más védelem alatt álló teljesítményeknek a nyilvánosság egyes tagjai számára közvetítéssel, illetve hozzáférhetővé tétellel, kutatás vagy egyéni tanulás céljából történő felhasználása, az említett intézmények helyiségeiben e célra kijelölt terminálokon; [...]

10. Az említett irányelv 5. cikkének (5) bekezdése szerint:

„Az (1), a (2), a (3) és a (4) bekezdésben foglalt kivételek és korlátozások kizárólag olyan különös esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.”

B – *A német jog*

11. A szerzői és szomszédos jogokról szóló, 1965. szeptember 9-i törvény (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte, Urheberrechtsgesetz)⁴ az alapeljárás tényállása idején alkalmazandó változata (a továbbiakban: UrhG) 52b. §-ának szövege a következő:

„Művek hozzáférhetővé tétele közkönyvtárakban, múzeumokban és archívumokban található elektronikus olvasóhelyeken

Megengedett a közvetlenül vagy közvetve sem kereskedelmi vagy gazdasági célra irányuló, a nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtárak, múzeumok vagy archívumok állományába tartozó, nyilvánosságra hozott műveknek kizárólag az adott intézmény termeiben az e célra kijelölt elektronikus olvasóhelyeken kutatás vagy egyéni tanulás céljából történő hozzáférhetővé tétele, amennyiben ez nem ellentétes szerződéses rendelkezésekkel. Főszabály szerint a kijelölt elektronikus olvasóhelyeken nem tehető egyidejűleg hozzáférhetővé a mű annál több példányban, mint ahány példány az intézmény állományában található. A hozzáférhetővé tétel ellenében méltányos díjazást kell fizetni. A vonatkozó igényt kizárólag közös jogkezelő szervezet érvényesítheti.”

III – Az alapeljárás tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

12. A TU Darmstadt a nyilvánosság számára hozzáférhető könyvtárat működtet. Helységeiben elektronikus olvasóhelyeket alakított ki, amelyeken bizonyos, a könyvtár állományába tartozó műveket tesz hozzáférhetővé. E művek között 2009 januárja vagy februárja óta megtalálható volt az Eugen Ulmer KG által kiadott „Einführung in die neuere Geschichte” („Bevezetés az újabb kori történelembe”) című, Winfried Schulze által írt tankönyv is.

13. A TU Darmstadt digitalizálta a könyvet az elektronikus olvasóhelyeken történő rendelkezésre bocsátás érdekében.⁵ Az olvasóhelyeken nem lehetett a műből egyidejűleg annál több példányt lehívni, mint ahány példány a könyvtár állományában rendelkezésre állt. Az olvasóhelyek használói a mű egészét vagy részét papírra nyomtathatták, vagy USB-kulcsra menthették, és e formában magukkal vihették azt a könyvtárból.

14. Az Eugen Ulmer KG-nak az általa kiadott tankönyvek elektronikus könyvekként (e-books) történő megvásárlására és használatára vonatkozó 2009. január 29-i ajánlatát a TU Darmstadt nem fogadta el. A felek között vitatott, hogy az alapeljárás alperese megkapta-e már a felperes ajánlatát a szóban forgó tankönyv digitalizálásakor.

15. Az Eugen Ulmer KG a Landgericht Frankfurt am Mainhoz (területi bíróság, Frankfurt am Main) fordult, amely 2011. március 6-i ítéletében megállapította, hogy a jogosultnak és az intézménynek előzetesen kellett volna megállapodást kötnie a mű digitális felhasználásáról ahhoz, hogy az UrhG 52b. §-ának alkalmazása kizárt legyen. E bíróság továbbá elutasította az Eugen Ulmer KG arra irányuló

4 — BGBI. 1965. I, 1273. o.

5 — Írásbeli észrevételeiben a TU Darmstadt pontosította, és az Eugen Ulmer KG nem is vitatta, hogy az említett könyv egyes fejezeteit tartalmazó digitális fájlok egyszerű képfájlok voltak, amelyek modern szövegszerkesztés (a teljes szövegben történő keresés, másolás/beszűrés stb.) céljára nem hozzáférhetőek.

kérelmét, hogy tiltsa meg a TU Darmstadtnek a szóban forgó tankönyv digitalizálását vagy digitalizáltatását. A Landgericht Frankfurt am Main ugyanakkor helyt adott az Eugen Ulmer KG arra irányuló kérelmének, hogy tiltsa meg a TU Darmstadt könyvtárának használói számára annak lehetővé tételét, hogy a könyvtár elektronikus olvasóhelyein e művet kinyomtassák és/vagy USB-kulcson tárolják, és/vagy e többszörözött példányokat a könyvtár termeiből magukkal vigyék.

16. A TU Darmstadt felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Bundesgerichtshofhoz, amely úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

- „1. A 2001/29/EK irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja értelmében vett adásvételi vagy felhasználási feltételek állnak-e fenn akkor, ha a jogosult az említett rendelkezés szerinti intézményeknek a mű felhasználására vonatkozó felhasználási szerződések megkötését ajánlja fel méltányos feltételek mellett?
2. Lehetővé teszi-e a 2001/29/EK irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja a tagállamok számára, hogy az intézményeknek jogot biztosítsanak a gyűjteményeikben szereplő művek digitalizálására, ha ez szükséges e művek terminálokön történő hozzáférhetővé tételéhez?
3. Lehetnek-e annyira tág hatályúak a tagállamok által a 2001/29/EK irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja alapján szabályozott jogok, hogy a terminálok használói a terminálokön hozzáférhetővé tett műveket papírra nyomtathassák, vagy USB-kulcsra menthessék?”

17. Írásbeli észrevételeket a TU Darmstadt, az Eugen Ulmer KG, a német, az olasz, a lengyel és a finn kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be, és az előbbieket a lengyel és finn kormány kivételével a 2014. február 26-i tárgyaláson is képviseltették magukat.

IV – Elemzés

A – Arról a kérdésről, hogy adásvételi vagy felhasználási feltételek állnak-e fenn akkor, ha a jogosult az intézményeknek a mű felhasználására vonatkozó felhasználási szerződések megkötését ajánlja fel méltányos feltételek mellett

18. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja értelmében vett „adásvételi vagy felhasználási feltételek” állnak-e fenn akkor, ha a jogosult az említett rendelkezés szerinti könyvtáraknak, oktatási intézményeknek, múzeumoknak vagy archívumoknak a mű felhasználására vonatkozó felhasználási szerződések megkötését ajánlja fel méltányos feltételek mellett.

19. Az Eugen Ulmer KG kivételével az írásbeli észrevételeket előterjesztő felek valamennyien nemleges válasz adását javasolják erre az első kérdésre.

20. Felmerül ezért a kérdés, hogy már a méltányos felhasználási szerződés pusztán felajánlása is azzal jár-e, hogy „adásvételi vagy felhasználási feltételek” állnak fenn, és kizárt a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja szerinti kivétel, vagy ellenkezőleg, meg kell követelni, hogy a jogosult és az intézmény meg is kösse a megfelelő megállapodást. A kérdést előterjesztő bíróság szerint e kérdés a Bíróság ítélkezési gyakorlatára tekintettel sem válaszolható meg egyértelműen.

21. Mint azt a TU Darmstadt helytállóan megjegyzi, a felhasználási jogok és a korlátozásra vonatkozó szabályok közötti viszony a 2001/29 irányelv (45) és az (51) preambulumbekzdéséből világosan kiderül. Ez utóbbiak többek között meghatározzák, hogy a „kivételek és korlátozások azonban nem akadályozzák olyan szerződéses viszonyok létrejöttét, amelyek célja a jogosultak számára méltányos

díjazás biztosítása”, valamint, hogy „[a] tagállamoknak elő kell segíteniük a jogosultak által önkéntesen hozott intézkedéseket, *beleértve a jogosultak és más érdekelt felek közötti megállapodások megkötését és végrehajtását*, annak érdekében, hogy a nemzeti jogszabályokban ezzel az irányelvvel összhangban meghatározott egyes kivételek, illetve korlátozások célkitűzései megvalósuljanak”.⁶

22. E két preambulumbekzdés német változatában kétségtelenül *létező* szerződéses viszonyokra és *létező* megállapodások megkötésére és végrehajtására irányul, és nem a felhasználási engedélyek pusztá lehetőségére. E preambulumbekzdések különböző nyelvi változatai is alátámasztják ezt az elemzést.⁷

23. A tény, hogy az önkéntes megállapodásokat ösztönözni kell, tehát semmilyen hatással nincs a szóban forgó rendelkezés alkalmazásában az ilyen megállapodások tényleges megkötésére vonatkozó követelményre.

24. A rendszertani és a teleologikus értelmezés sem vezet eltérő következtetéshez. A rendszertani értelmezés szerint a valamely kizárólagos szerzői joghoz kapcsolódó kivétel hatályát szigorúan kell értelmezni.⁸ A jelen ügyben mindenesetre egy kivétel alkalmazási feltételét kell értelmezni, amely meghatározza, hogy a kivétel mely művekre alkalmazható. A 2001/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdésével biztosítani kívánt egyensúly akkor valósul meg, ha a szerző és a felhasználó egyetért az adásvételi vagy felhasználási feltételeket illetően, vagy ha a kivétel kedvezményezettje eleget tesz a nemzeti jogalkotó által a hivatkozott irányelv átültetése keretében előírt korlátozó feltételeknek.⁹ Ebből a szempontból a szerzői jog jogosultjának egyszerű ajánlatával való megelégedés lehetővé tenné az említett kivétel alkalmazásának egyoldalú döntésekhez kötését, ami következésképpen megfosztaná a kivételt a hatékony érvényesüléstől az érintett intézmények számára. A teleologikus értelmezés az uniós jogalkotó által követett közérdekű célkitűzésre, nevezetesen a tanulás és a kultúra ösztönzésére figyelemmel szintén azt követeli meg, hogy a felhasználó hivatkozhatson e kivételre.

25. Ezért azt javaslom a Bíróságnak, hogy az első kérdésre azt a választ adja, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely mű tekintetében nem állnak fenn adásvételi vagy felhasználási feltételek akkor, ha a jogosult az említett rendelkezés szerinti intézményeknek a mű felhasználására vonatkozó felhasználási szerződések megkötését ajánlja fel méltányos feltételek mellett.

B – A tagállamok arra való lehetőségéről, hogy az intézményeknek jogot biztosítsanak a gyűjteményeikben szereplő művek digitalizálására, ha ez szükséges e műveknek az e célra kijelölt terminálokön történő hozzáférhetővé tételéhez

26. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy lehetővé teszi-e a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja a tagállamok számára, hogy az intézményeknek jogot biztosítsanak a gyűjteményeikben szereplő művek digitalizálására, ha ez szükséges e művek e célra kijelölt terminálokön a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételéhez.

27. A kérdést előterjesztő bíróság szerint úgy tűnik, hogy ez a helyzet, mindazonáltal hozzáteszi, hogy a tagállamok megfelelő lehetősége, amennyiben az nem áll fenn már járulékos hatáskörként az említett rendelkezésből eredően, levezethető a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének c) pontjából.

6 — Kiemelés tőlem.

7 — Lásd például az angol és a francia változatot.

8 — Lásd: ACI Adam és társai ítélet, C-435/12, EU:C:2014:254, 22. és 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

9 — A tagállamoknak azon lehetőségéről, hogy a kizárólagos szerzői jogok alóli kivételek és korlátozások hatályát pontosítsák, lásd: VG Wort és társai ítélet, C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:426, 52. és 53. pont.

28. Az Eugen Ulmer KG kivételével az írásbeli észrevételeket előterjesztő valamennyi fél azt az álláspontot képviseli, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az intézményeknek jogot biztosítsanak a gyűjteményeikben szereplő művek digitalizálására, amennyiben ez szükséges e művek e célra kijelölt terminálokon történő hozzáférhetővé tételéhez.

29. A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja „az adásvételi vagy felhasználási feltételek alá nem eső, a (2) bekezdés c) pontjában említett intézmények gyűjteményeiben szereplő műveknek, illetve más védelem alatt álló teljesítményeknek a nyilvánosság egyes tagjai számára közvetítéssel, illetve hozzáférhetővé tétellel, kutatás vagy egyéni tanulás céljából történő felhasználása [esetén alkalmazandó], az említett intézmények helyiségeiben e célra kijelölt terminálokon”.

30. Az említett 5. cikk (3) bekezdésének első mondata szerint az e bekezdésben rögzített kivételek, illetve korlátozások a többszörözéshez való kizárólagos jogra és a művek nyilvánossághoz közvetítéséhez való kizárólagos jogra vonatkoznak. A 2001/29 irányelv 5. cikkének (3) bekezdésében rögzített kivételek és korlátozások közül egyesek kifejezetten (például a c) pont) vagy legalábbis implicit módon (például a b) pont) egyaránt vonatkoznak a többszörözéshez és a közvetítéshez való kizárólagos jogra, míg mások csak egy jogra vonatkoznak (például a d) pont).

31. A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja a közvetítést és a hozzáférhetővé tételt említi. E két fogalom ezen irányelv 3. cikkében található meg, és pontosabban annak mindhárom bekezdésében. Ezen irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontjában egyáltalán nem szerepel a többszörözési jogra való kifejezett hivatkozás. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontjában előírányzott konkrét kivétel elsődlegesen az említett 3. cikkben rögzített közvetítéshez való jog alóli kivételt jelent.

32. Mint azt a Bíróság megállapította, e tekintetben a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy a mű minden egyes nyilvánossághoz közvetítését a szerzői jog jogosultjának kell engedélyeznie. Így e rendelkezésből kitűnik, hogy a nyilvánossághoz közvetítés fogalma két együttes elemet ötvöz, azaz a mű „közvetítésének cselekményét” és a mű „nyilvánossághoz” közvetítését. A „közvetítés” fennállásához többek között elegendő, ha a művet úgy bocsátják a közönség rendelkezésére, hogy annak tagjai ahhoz hozzá tudjanak férni e tekintetben, anélkül hogy meghatározó lenne, hogy éltek-e, vagy sem e lehetőséggel.¹⁰

33. A fentiekből következik, hogy az olyan körülmények között, mint amelyek az alapeljárásban fennálltak, a közkönyvtárak és a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének c) pontjában megjelölt egyéb intézmények helyiségeiben található, e célra kijelölt terminálok használóiból álló nyilvánosság számára a védelem alatt álló művekhez való hozzáférés biztosítását a 2001/29 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmében „hozzáférhetővé tételnek”, és következésképpen a „közvetítés cselekményének” kell tekinteni.¹¹

34. Mindenesetre ugyanezen gondolatmenetet követve, a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése n) pontjának szövege véleményem szerint kiterjed a közvetítés szempontjából járulékos többszörözésre is, amelyre a jelen ügyben a műnek az e célra kijelölt terminálokon történő közvetítése vagy hozzáférhetővé tétele érdekében, a műről való digitális másolat készítése formájában került sor. Mindazonáltal ebben az esetben nem olyan közbenső vagy járulékos többszörözési cselekményről van szó, amely a 2001/29 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében valamely műszaki eljárás elválaszthatatlan és lényeges részét képezi, amely kivételt képezne a szerzőnek a mű többszörözésére irányuló kizárólagos joga alól.¹²

10 — Svensson és társai ítélet, C-466/12, EU:C:2014:76, 15–19. pont.

11 — Lásd ebben az értelemben a Svensson és társai ítélet, EU:C:2014:76, 18. pont és az OSA-ítélet, C-351/12, EU:C:2014:110, 25. pont.

12 — Infopaq International ítélet, C-5/08, EU:C:2009:465, 60. pont.

35. A többszörözési cselekményekhez való szükséges jog egy másik rendelkezésből is levezethető, nevezetesen a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének c) pontjából. Ez a rendelkezés „a nyilvánosan hozzáférhető könyvtárak, oktatási intézmények vagy múzeumok, valamint az archívumok által végzett egyes többszörözési cselekmények tekintetében [alkalmazandó], amelyek közvetlenül vagy közvetve sem irányulnak kereskedelmi vagy gazdasági célra”.

36. Az „egyes többszörözési cselekmények” kifejezést illetően két észrevétel tehető.

37. Véleményem szerint e kifejezés ebben az összefüggésben különösen a még védett – akár régi, akár sérülékeny vagy ritka – művek eredeti példányainak védelmére irányuló intézkedésekre terjed ki. Ugyanakkor kiterjed az olyan többszörözésre is, amely a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontjában rögzített „közvetítéssel, illetve hozzáférhetővé tétellel, kutatás vagy egyéni tanulás céljából történő [felhasználás tesz szükségessé] [...] az e célra kijelölt terminálok”. Ez vonatkozhat a tanulmányaik keretében nagy számú tanuló által megtekintett művek esetére, amelyek tekintetében fennállna annak veszélye, hogy az ezekről készült másolatok aránytalan elhasználódáshoz vezetnek.

38. Mindenesetre, mivel „egyes többszörözési cselekményekről” van szó, a 2001/29 irányelvnek az irányelv 5. cikke (5) bekezdésében rögzített általános szabály¹³ fényében értelmezett 5. cikke (2) bekezdésének c) pontja és 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja sem teszi lehetővé valamely *gyűjtemény* teljes digitalizálását, így az „egyes többszörözési cselekmények” tárgya az *egyes* „művek[re], illetve más védelem alatt álló teljesítmények[re]” korlátozott. Véleményem szerint a korlátozások arányosságának az említett cikk (5) bekezdésében rögzített feltétele megköveteli, hogy az e célra kijelölt terminálok használatának lehetőségét ne arra használják fel, hogy elkerüljék a mű elegendő számú fizikai példányának megvásárlását, például az UrhG 52b. §-ában előírt hasonló szabály elfogadása útján, amely szerint a kijelölt elektronikus olvasóhelyeken nem tehető hozzáférhetővé a mű annál több példánya, mint ahány példány az intézmény állományában található.

39. Amennyiben nem létezik valamely védelem alatt álló műnek digitális példánya, a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdése n) pontjának alkalmazása céljából tehát megengedett annak készítése, a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének c) pontjában rögzített feltételek mellett. Ami a mű e példányának későbbi közvetítését illeti, az a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontjában rögzített feltételekhez kötött.

40. Ezért azt javaslom a Bíróságnak, hogy állapítsa meg, hogy a 2001/29 irányelvnek az irányelv 5. cikke (2) bekezdése c) pontjának fényében értelmezett 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja nem zárja ki, hogy a tagállamok az e rendelkezésben megjelölt intézményeknek jogot biztosítsanak a gyűjteményeikben szereplő művek digitalizálására, ha ez szükséges e műveknek az e célra kijelölt terminálokra a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételéhez.

C – A tagállamok arra vonatkozó lehetőségéről, hogy az e célra kijelölt terminálok használói számára lehetővé tegyék a terminálokra számukra hozzáférhetővé tett művek papírra nyomtatását vagy USB-kulcsra mentését

41. Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy lehetnek-e annyira tág hatályúak a tagállamok által a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja alapján szabályozott jogok, hogy az e célra kijelölt terminálok használói a terminálokra hozzáférhetővé tett műveket részben vagy egészben papírra nyomtathassák vagy USB-kulcsra menthessék.

13 — ACI Adam és társai ítélet, EU:C:2014:254, 25. pont.

42. A kérdést előterjesztő bíróság szerint e kérdés első részére igenlő, második részére pedig nemleges választ kell adni. A TU Darmstadt a kérdés mindkét részére igenlő válasz adását javasolja, míg az olasz és finn kormány az első részre igenlő, a második részre nemleges választ javasol. Ezzel szemben az Eugen Ulmer KG és a Bizottság a kérdés mindkét részére nemleges válasz adását javasolja. A német kormány véleménye szerint a kérdést nem a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja szabályozza, hanem az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének a)–c) pontja, a lengyel kormány pedig bizonyos megfontolásokat fogalmaz meg, azonban nem javasol pontos választ.

43. A kérdést előterjesztő bíróság kérdésében megfogalmazott két eset, nevezetesen az e célra kijelölt terminálok használóinak a hozzáférhetővé tett művek egészének vagy részének kinyomtatására vagy USB-kulcsra mentésére való lehetőségének elemzése során a közvetítéshez való jogra kell összpontosítani. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a 2001/29 irányelv 3. cikkében rögzített közvetítés fogalmát tágan¹⁴, míg az e jog alóli kivételeket szigorúan kell értelmezni¹⁵.

44. Amint azt a második kérdés kapcsán megjegyeztem, a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja elsősorban a hivatkozott irányelv 3. cikkében rögzített közvetítéshez való kizárólagos jog alóli kivételt rögzíti.

45. A 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja keretében a közvetítéshez való jog korlátozása abban áll, hogy a műveket – a szerző engedélye nélkül – az e célra kijelölt terminálokra nyilvánosság egyes tagjai számára történő hozzáférhetővé tétel útján felhasználják, oly módon, hogy azokhoz a felhasználó az intézményben tetszése szerint hozzáférhet.

46. Meg kell vizsgálni, hogy e közvetítés az USB-kulcsra történő mentésre és a papírra nyomtatásra is kiterjed-e. Először is megjegyzem, hogy a szóban forgó két feltételezés nem közvetítési, hanem többszörözési cselekményt jelent: az USB-kulcs esetében a műről készített digitális másolatról, míg a papíralapú példány esetében a műről fizikai hordozóra készített másolatról van szó.

47. Ami először is az USB-kulcsra történő mentést illeti, a terminál és egy USB-kulcs közötti interakció azzal jár, hogy a könyvtár által készített digitális másolatról az USB-kulcsra új digitális másolat készül. Itt lép be a képbe az e célra kijelölt terminálok fogalma. A 2001/29 irányelv ugyanakkor nem pontosítja, hogy mi értendő e kifejezés alatt.

48. Véleményem szerint egy védelem alatt álló mű – például irodalmi mű, hangfelvétel vagy filmalkotás – e célra kijelölt terminálokra történő felhasználása észlelési cselekményt¹⁶ feltételez, olvasás, meghallgatás vagy közvetlen megtekintés útján, amelynek továbbá a könyvtár helyiségeiben kell megtörténnie. Így az e célra kijelölt terminál fogalma az e célra biztosított berendezésre vonatkozik, nem pedig valamely meghatározott műszaki megoldásra.¹⁷

49. Ebben az összefüggésben álláspontom szerint a közvetítés fogalma kizárja a szóban forgó kivétel keretéből a mű USB-kulcsra történő mentésének lehetőségét, mivel itt nem a közkönyvtár vagy más intézmény általi, a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében vett közvetítésről van szó, hanem a felhasználó által készített magáncélú digitális másolatról. Emellett az ilyen többszörözés nem szükséges a vizsgált kivétel hatékony érvényesülésének megőrzéséhez, még ha a felhasználó számára hasznos is

14 — Svensson és társai ítélet, EU:C:2014:76, 19. pont, és OSA-ítélet, EU:C:2014:110, 23. pont.

15 — Lásd ebben az értelemben: Infopaq International ítélet, EU:C:2009:465, 56. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

16 — VG Wort ítélet, EU:C:2013:426, 67. pont.

17 — Így nem látom akadályát, hogy például számítógépet vagy hordozható számítógépet „e célra kijelölt terminálként” lehessen használni. Mindenestre az „e célra kijelölt terminál” fogalma megkövetelheti, hogy az eszköz bizonyos technikai lehetőségei az intézményekben ne legyenek hozzáférhetőek a felhasználók számára.

lenne. Az ilyen másolat ezenkívül tovább másolható és online terjeszthető. Márpedig az e célra kijelölt terminálokra vonatkozó kivétel nem terjed ki arra a cselekményre, amelynek keretében a könyvtár saját digitális másolatát annak érdekében teszi hozzáférhetővé a felhasználó számára, hogy az további másolatot készíthessen és azt USB-kulcsra menthesse.

50. A papírra nyomtatás elemzése során ugyanezt a logikát kell követni. Az olyan eljárás, amely a műről készített (részleges) másolathoz vezet, véleményem szerint meghaladja a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontjában rögzített kivételeket és korlátozásokat.

51. A fentiekből azt a következtetést vonom le, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja nem terjed ki sem az USB-kulcsra történő mentésre, sem a papírra történő nyomtatásra.

52. Ugyanakkor a nyomtatást illetően a teljesség érdekében a következőket jegyzem meg.

53. A fénymásolás modern műszaki eljárása nagy részben az eredeti digitalizálásán és másolat nyomtatásán alapul.¹⁸

54. A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontja értelmében bizonyos feltételek mellett megengedett lehet a könyvtárban található művekről fénymásolatok készítése. A jelenlegi fénymásológépek digitalizálják az eredetit, és papírra nyomtatják az eredeti mű analóg másolatát, ami az eredeti művek digitalizálást követő fizikai többszörözésének felel meg.

55. A Bíróság a VG Wort és társai ítéletben megállapította, hogy „a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdése a) pontjának szövegéből az következik, hogy az nemcsak a fotomechanikai eljárásra, hanem valamennyi, »ehhez hasonló hatású eljárásra« is vonatkozik, nevezetesen minden olyan egyéb eljárásra, amelynek segítségével a fotomechanikai eljárás útján kapott eredményhez hasonló eredmény, vagyis valamely mű vagy más, jogi védelem alatt álló teljesítmény analóg megjelenítése érhető el”.¹⁹

56. A Bíróság hozzátette, hogy „[a]mennyiben ez az eredmény biztosított, a műveletek száma vagy a szóban forgó többszörözés folyamata során alkalmazott módszer vagy módszerek jellege kevésbé számít, már amennyiben ezen egységes folyamat nem elkülöníthető különböző elemei és szakaszai ugyanazon személy felügyelete mellett valósulnak meg, és közülük mindegyik a műnek vagy más, jogi védelem alatt álló teljesítménynek papírra vagy ahhoz hasonló hordozóra történő másolására irányul”.²⁰

57. E megközelítéssel összhangban kinyomtathatók egy már digitalizált mű egyes oldalai. Ez az eset túlterjed a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontjában foglaltakon, azonban kiterjedhet rá a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének a), b) és/vagy c) pontja. Ugyanúgy, ahogy egy könyvtár használója a nemzeti jogszabályok által meghatározott keretek között a könyvtár állományában szereplő fizikai művekből egyes oldalakat fénymásolhat, a könyvtár pedig ezt lehetővé teheti, a felhasználó kinyomtathat oldalakat egy digitális másolatból, és a könyvtár ezt lehetővé teheti. Az USB-kulcsra mentett digitális másolattól eltérően a könyvtár vagy a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja szerinti más intézmény által digitalizált művek kinyomtatásának lehetővé tétele e tekintetben nem teremt új helyzetet ahhoz képest, amikor nem létezik e célra kijelölt terminál. A széleskörű jogellenes terjesztés veszélye, amely a digitális másolatok esetében fennáll, szintén nem létezik.

18 — Lásd Sharpston főtanácsnok VG Wort és társai ügyre vonatkozó indítványa, C-457/11–C-460/11, EU:C:2013:34, 75. és azt követő pontok, ahol a főtanácsnok a készülékek láncolata révén megvalósított többszörözés mélyreható elemzését végzi el.

19 — VG Wort és társai ítélet, EU:C:2013:426, 68. pont.

20 — VG Wort és társai ítélet, EU:C:2013:426, 70. pont.

58. A fentiekre tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a harmadik kérdésre azt a választ adja, hogy a tagállamok által a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja alapján szabályozott jogok nem teszik lehetővé, hogy az e célra kijelölt terminálok használói a terminálokon hozzáférhetővé tett műveket papírra nyomtathassák vagy USB-kulcsra menthessék.

V – Véggövetkeztetések

59. A fenti megfontolások alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a Bundesgerichtshof által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

- 1) Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontját úgy kell értelmezni, hogy nem állnak fenn adásvételi vagy felhasználási feltételek akkor, ha a jogosult az említett rendelkezés szerinti intézményeknek a mű felhasználására vonatkozó felhasználási szerződések megkötését ajánlja fel méltányos feltételek mellett.
- 2) A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdése c) pontjának fényében értelmezett 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja nem zárja ki, hogy a tagállamok az intézményeknek jogot biztosítsanak a gyűjteményeikben szereplő művek digitalizálására, ha ez szükséges e műveknek az e célra kijelölt terminálokon a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételéhez.
- 3) A tagállamok által a 2001/29 irányelv 5. cikke (3) bekezdésének n) pontja alapján szabályozott jogok nem teszik lehetővé, hogy a terminálok használói a terminálokon hozzáférhetővé tett műveket papírra nyomtathassák vagy USB-kulcsra menthessék.